

ЛЕОН К.О.

студентка 1-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету, м. Житомир

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТАВТЕНТИЧНОГО ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА

Автентичне тлумачення норм права виступає необхідною передумовою забезпечення демократії, зміцнення правопорядку, правильної реалізації права. Цей вид інтерпретаційної практики покликаний підтримувати стійкість правової системи, посилювати захист інтересів особистості, форм власності.

Новаторський досвід кваліфікованого та науково-обґрунтованого автентичного тлумачення норм права за певних умов може виступати прообразом інноваційної правотворчої діяльності. Актуальність дослідження визначається і тим, що до теперішнього часу не виявлено повною мірою всіх можливостей автентичного тлумачення. Тим часом властиві йому регулятивні механізми, дозволяють швидше створити адекватну нормативно-окреслену модель поведінки, ніж прийняти нові норми права, внести до них зміни і доповнення.

Варто зауважити, що жоден з існуючих видів систематизації законодавства, не може бути здійснений без постійного автентичного тлумачення діючих юридичних норм. Вимоги цілісності, ієрархічності, ідейної і стилістичної єдності систематизації законодавства неможливо виконати без повноцінного точного, автентичного тлумачення функціонуючих у державі нормативних установлень.

Характеризуючи актуальність теми, не можна не звернути увагу на глибоко спірні, часом діаметрально протилежні трактування автентичного тлумачення норм права. Так, існує безліч підходів до розуміння автентичного тлумачення. Їх розробляли: В.С. Нерсеянц, В.А. Петрушев, В.М. Сирих, Н.Н. Вовпенко, В.В. Сорокин, Г.Ф. Шершеневич, В.М. Коркунов та інші.

Розглядаючи дану проблему, В.С. Нерсеянц зазначав, що використання безмежних можливостей автентичного тлумачення відкриває (особливо для різних міністерств та інших структур виконавчої влади) широкий простір для обходу закону і для безконтрольного свавілля у сфері правотворчої і правозастосовчої діяльності. Автентичне тлумачення веде до заперечення правопорядку і законності в країні, до руйнування ієрархії джерел чинного права, до девальвації ролі закону і бюрократизації нормативної системи, до відвертої підміни загальних вимог закону всілякими відомчими псевдотлумаченнями [2, с. 501-502].

Такі проблеми, дійсно, існують і вимагають обговорення, оскільки у разі виходу за межі тлумачення і створення нових правових норм при тлумаченні нормотворчим органом виданого ним же нормативного правового акта є нерідкими.

Говорячи про автентичне тлумачення, ряд дослідників фактично ототожнюють акти даного тлумачення з нормативними правовими актами, тобто зводять його до правотворчості. Такий підхід до

розуміння автентичного тлумачення права в російській дореволюційній юридичній науці був властивий Г.Ф. Шершеневичу. Він вважав, що автентичне тлумачення являє собою пояснення змісту попереднього закону новим законом. Тому, за його твердженням, автентичне тлумачення не підходить під той розумовий процес з'ясування думки, який називається тлумаченням і який залежить від переконання, а не від зовнішньої обов'язковості [6, с. 49].

А.С. Піголкін також вважав, що автентичне тлумачення тісно пов'язане з правотворчістю, оскільки воно здійснюється тим органом, який прийняв акт тлумачення. Це створює можливість з допомогою тлумачення вносити зміни в існуюче законодавство [3, с. 72].

Іншою є думка В.М. Сирих, який є прихильником застосування автентичного тлумачення. Він зазначав, що акти автентичного тлумачення можуть прийматися тільки тим органом, який приймає відповідний нормативний акт з дотриманням всіх процедур, передбачених регламентом для прийняття такого акта [5, с. 374-376].

М.Н. Карасьов, вважає, що здійснення автентичного тлумачення з ініціативи законодавця позбавлене всякого змісту і значення для правозастосовчої практики. При цьому він не згоден з тим, щоб автентичне тлумачення здійснювалося в рамках законодавчої ініціативи, якою наділене досить велике коло суб'єктів, так як це може призвести до ряду проблем: в результаті, будуть тлумачитися норми, які не зовсім потребують тлумачення, а саме тлумачення може призвести до ще більшої неясності і двозначності. Ініціаторами такого тлумачення, на його думку, повинні бути органи виконавчої влади, суди та органи прокуратури, які мають уявлення про те, яка норма потребує тлумачення в певній ситуації [1, с.20].

Занадто категорично характеризує автентичне тлумачення норм права С.Ю. Болонін. На його думку автентичне тлумачення близько стикається з правотворчістю, оскільки виробляється органом, який прийняв акт тлумачення, що створює несприятливі наслідки у вигляді внесення за допомогою тлумачення змін до роз'яснення норми права [4, с. 16].

На нашу думку, автентичне тлумачення норм права - це особливий різновид правотворчої юридичної діяльності за допомогою офіційної нормативної інтерпретації правових норм, здійснюваної компетентним органом на основі спеціальних принципів особливими методами з власної ініціативи або на вимогу правозастосувачів, що полягає у з'ясуванні й роз'ясненні власних нормативних правових приписів шляхом видання відповідних актів тлумачення, що мають обов'язковий характер, з метою встановлення справжньої волі правотворця, конкретизації правових вимог, усунення дефектів правотворчості, досягнення однаковості правозастосування, розвитку організаційно-творчих можливостей державних установлень для їх ефективної практичної реалізації.

Отже, проаналізувавши різні погляди та підходи до розуміння сутності автентичного тлумачення норм права, можна зробити висновок, що *автентичне тлумачення* - це роз'яснення норм права, що здійснюється органом, який видав їх і є обов'язковим для тих, хто їх застосовує чи заповнює прогалини у законодавстві.

Список використаних джерел:

1. Карасев М.Н. Некоторые аспекты толкования норм права. / М.Н. Карасев // Журнал российского права. – 2000. – № 11. – С. 19-21.
2. Нерсесянц В.С. Общая теория права и государства. / В.С. Нерсеянц – М.: НОРМА, 2000. – 535 с.
3. Пиголкин А.С. Закон: создание и толкование / Под ред. А.С. Пиголкина. М., 1998. – 283 с.
4. Болонин С.Ю. Правотолкование и правовое регулирование: дис. канд. юрид. наук. - Казань, 2010. – 201 с.
5. Сырых В.М. Теория государства и права. – М.: Былина, 1998. – 511 с.
6. Шершеневич Г.Ф. Учебник русского гражданского права. – М.: Спарк, 1995. – 425 с.